Gemeente Gouda

raadsmemo

aan	de gemeenteraad
onderwerp	Meicirculaire 2026 gemeentefonds
van	het college van burgemeester en wethouders
datum	23 juni 2026
zaaknummer	1698640

memo

Samenvatting

Het rijk informeert de gemeenten meerdere keren per jaar door middel van circulaires over de uitkering uit het gemeentefonds, de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De belangrijkste en vaak ook meest uitgebreide zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. De meicirculaire bevat de vertaling van de Voorjaarsnota van het rijk; de septembercirculaire bevat de vertaling van de Miljoenennota.

De uitkering uit het gemeentefonds vertoont over de periode 2026-2030 een grillig verloop. De oorzaken zijn divers en in de meeste gevallen incidenteel. Dat maakt het lastig om daar stabiel financieel beleid op te voeren.

Doel

Met deze memo wordt de raad geïnformeerd over de financiële gevolgen van de meicirculaire 2026 voor de gemeente Gouda. De uitkomsten voor het jaar 2026 worden betrokken bij de besluitvorming over de 1e bestuursrapportage 2026. De uitkomsten voor 2027 en verder worden betrokken bij het opstellen van de begroting 2027-2030.

1 Aanleiding

De meicirculaire is op vrijdag 29 mei door het rijk gepubliceerd. De rekenmodellen, die nodig zijn om de doorrekening voor Gouda te maken, zijn vanwege fouten vrijwel direct na eerste publicatie van het web gehaald en pas maandag 8 juni weer beschikbaar gesteld. Ondanks de beperkte beschikbare tijd is het gelukt om alle bijzonderheden in beeld te krijgen en daarover te rapporteren in deze memo.

2 De meicirculaire 2026 op hoofdlijnen

De meicirculaire is op de gebruikelijke wijze doorgerekend. De uitkomsten zijn vergeleken met de decembercirculaire 2025 en daarna afgepeld/gecorrigeerd om uiteindelijk het netto-resultaat te bepalen. Het netto-resultaat wordt verrekend met het begrotingssaldo van de gemeente.

De onderstaande tabel bevat op hoofdlijnen de financiële gevolgen van de meicirculaire.

Meicirculaire analyse Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
A. Bruto-resultaat	-3.000	-9.203	-4.758	-416	-1.091
B. Loon- en prijscompensatie	0	-1.406	-852	-798	-1.309
C. Taakmutaties	1.621	2.382	957	5.009	5.056
D. Overige bijstellingen	1.000	1.698	1.375	-2.641	-2.641
E. Netto-resultaat	**-380**	**-6.530**	**-3.278**	**1.153**	**15**

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

3 Toelichting

Ad A. Bruto-resultaat

Het bruto-resultaat is het verschil tussen het bedrag uit de meicirculaire 2026 en het bedrag uit de decembercirculaire 2025. Voor alle jaren vanaf 2026 krijgt de gemeente meer geld. De bedragen verschillen van jaar tot jaar aanzienlijk en hebben in de meeste gevallen een incidenteel karakter.

De grootste mutaties betreffen:
2026
- Minder ruimte onder het plafond BCF 2025: lagere uitkering € 1,0 miljoen
- Verlenging SPUK Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf: lagere uitkering € 0,25 miljoen

2027
- CDOKE-middelen (was SPUK wordt gemeentefonds): hogere uitkering € 4,1 miljoen
- Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo: hogere uitkering € 0,9 miljoen

2029
- Huishoudelijke hulp uit de Wmo met vangnet: lagere uitkering € 4,0 miljoen

De totale uitkering uit het gemeentefonds per jaar staat in onderstaand overzicht.

Uitkering gemeentefonds Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Gouda (meicirculaire 2026)	-243.400	-252.220	-250.231	-252.825	-262.583

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Ad B. Loon- prijscompensatie

De gemeente moet geld reserveren voor verwachte loon- en prijsstijgingen. Dat is een verplichting van de provinciale toezichthouder. Het geld c.q. de dekking komt uit de algemene uitkering.
De percentages waarmee in de begroting 2027-2030 rekening moet worden gehouden vallen lager uit dan waarmee in de begroting 2026-2029 moest worden gerekend. Zodoende kunnen de ramingen worden verlaagd met bedragen tussen de € 1,4 miljoen in 2027 en € 0,8 miljoen in 2029. Dit is een voordeel voor het begrotingsresultaat.

Ad C. Taakmutaties

De gemeente krijgt meestal extra geld uit het gemeentefonds voor nieuwe taken. Een enkele keer wordt de uitkering verlaagd omdat taken niet meer hoeven worden uitgevoerd. De bedragen worden gereserveerd op een aparte post (“stelpost taakmutaties”) in programma 8. Later wordt besloten waarvoor dit geld precies wordt gebruikt. Een uitzondering geldt voor de zogenoemde regiomiddelen waarbij Gouda de middelen ontvangt die bestemd zijn voor Gouda én de regiogemeenten. Deze bedragen worden direct toegevoegd aan de bijbehorende programma’s in de begroting.

In bijlage 1 is een specificatie opgenomen van de taakmutaties in de meicirculaire 2026.

Twee taakmutaties vallen op:

CDOKE (Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid)
De middelen voor deze voormalige specifieke uitkering zijn in 2026 voor het eerst via een decentralisatie-uitkering binnen het gemeentefonds aan de gemeente(n) beschikbaar gesteld. In de meicirculaire 2026 trekt het rijk deze werkwijze door naar 2027. De verwerking van deze taakmutatie binnen de gemeente Gouda gebeurt ook op dezelfde wijze als in 2026. Een deel van de middelen komt ten gunste van het begrotingsresultaat. Eerder heeft Gouda vooruitlopend op de te ontvangen rijksmiddelen meerjarig budget beschikbaar gesteld voor dit onderwerp.

Huishoudelijke hulp uit de Wmo en de vangnetregeling
In de meicirculaire 2026 is niet veel meer dan het volgende opgenomen: “Dit betreft maatregel 44 uit het Coalitieakkoord van het kabinet Jetten. Mensen die dat kunnen, gaan zelf betalen voor hun huishoudelijke hulp. Huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) wordt daarom geschrapt met ingang van 1 januari 2029. … Voor de mensen die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien.”

Netto wordt € 1 miljard aan het gemeentefonds onttrokken vanaf 2029. Voor Gouda gaat het om € 4 miljoen. Vanwege onduidelijkheid over de concrete verwerking is een technische maatregel nodig, die hierna wordt beschreven onder D. Overige bijstellingen.

Ad D. Overige bijstellingen
De meicirculaire geeft aanleiding tot een aantal bijstellingen van de (eerdere) ramingen.

Overige bijstellingen Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1. Dempen voordelen uit maatstafaantallen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
2. Ruimte onder plafond BCF 2026		375	375	375	375
3. Abonnementstarief Wmo		322			
4. Huishoudelijke hulp uit Wmo				-4.016	-4.016
Totaal	**1.000**	**1.698**	**1.375**	**-2.641**	**-2.641**

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Ad 1. Dempen voordelen maatstafaantallen
In vorige raadsmemo’s over de circulaires is diverse keren gewaarschuwd voor niet-actuele maatstafaantallen. Bij deze meicirculaire is het gebrek aan actualisatie van de maatstaf inwoners zo dominant aanwezig dat een eigen correctie van € 1 miljoen noodzakelijk wordt geacht. We verwachten namelijk dat dit, bij de actualisatie van de maatstaven later dit jaar, zal zorgen voor een korting op onze inkomsten uit het gemeentefonds. Dit bedrag is gebaseerd op het berekende gemiddelde verschil in de jaren 2026 t/m 2030 tussen de verwachte uitkering uit het gemeentefonds met de inmiddels door het CBS gepubliceerde inwoneraantallen (per 1-1-2026) en de uitkering met de door het rijk gebruikte aantallen (per 1-1-2025). De aanpassing dempt het positieve netto-resultaat uit deze circulaire, maar daarmee dempt het ook het verwachte negatieve netto-resultaat voor dit onderdeel in de aankomende septembercirculaire, ervan uitgaand dat het rijk tegen die tijd wel gebruik maakt van actuele inwoneraantallen.

Ad 2. Ruimte onder het plafond BCF 2026
Gemeenten mogen betaalde BTW voor overheidstaken declareren bij het BTW-compensatiefonds (BCF). Als alle gemeenten gezamenlijk minder declareren dan het door het rijk bepaalde plafond, wordt het verschil toegevoegd aan het gemeentefonds. Als de gemeenten meer declareren volgt een uitname.
De provinciale toezichthouder heeft bepaald dat gemeentes onder voorwaarden bij het opstellen van hun begroting en meerjarenraming rekening mogen houden met de toevoeging van de ruimte onder het plafond aan het gemeentefonds. Gouda maakt sinds de begroting 2025 gebruik van deze faciliteit.
Met betrekking tot 2025 bleek de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds kleiner dan verwacht. Gemeenten hebben namelijk meer geld geclaimd bij het fonds dan vooraf gedacht. Dit heeft gevolgen voor de Goudse begroting van 2027 en verder. Vanaf 2027 moeten de verwachte inkomsten met jaarlijks € 375.000 worden verlaagd tot een bedrag van € 750.000.

Ad 3. Abonnementstarief Wmo
In de meicirculaire staat dat het rijk de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo heeft uitgesteld naar 1 januari 2028. Daarom is de eerdere korting op het gemeentefonds voor 2027 geschrapt. Het levert Gouda een financieel voordeel op van € 0,9 miljoen. In de begroting was echter ook al een verwachte opbrengst van € 0,3 miljoen opgenomen. Deze opbrengst kan nu eveneens niet doorgaan.

Ad 4. Huishoudelijke hulp uit Wmo
De provinciale toezichthouder heeft op 16 juni 2026 in een aanvulling op de begrotingscirculaire 2027 laten weten dat het toegestaan is om een stelpost op te nemen ter grootte van het financiële netto-effect van deze maatregel van het rijk voor de gemeente. Hiermee wordt het financiële effect geneutraliseerd in afwachting van meer duidelijkheid vanuit het rijk.

Ad E. Netto-resultaat
Op basis van de hiervoor beschreven onderdelen bedraagt het netto-resultaat van deze meicirculaire als volgt.

Meicirculaire 2026 Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Netto-resultaat	-380	-6.530	-3.278	1.153	15

Het netto-resultaat zal als begrotingswijziging worden verwerkt in de begroting 2026, na de besluitvorming van de gemeenteraad over de 1e bestuursrapportage 2026.
De financiële effecten voor 2027 en verder zullen worden betrokken bij het opstellen van de begroting 2027. De grilligheid in de uitkomsten vergroot de uitdaging om stabiel financieel beleid te voeren.

Bijlage 1 - Toelichting taakmutaties meicirculaire 2026

Taakmutaties zijn veranderingen in de uitkering uit het gemeentefonds. Ze ontstaan doordat gemeenten er taken bij krijgen of juist taken kwijtraken, of als bestaande uitkeringen worden aangepast.

De meeste taakmutaties zijn voor Gouda zelf. Deze middelen worden eerst toegevoegd aan de stelpost taakmutaties in programma 8. Op een later moment wordt bepaald waar het geld precies voor wordt gebruikt. De bijbehorende begrotingswijzigingen worden voorgelegd aan de raad via de reguliere Planning en Control-cyclus (PenC-cyclus).

Als binnen zes maanden geen besluit is genomen over de besteding, wordt het geld overgeheveld naar de stelpost prijscompensatie.

Voor taakmutaties die bestemd zijn voor regionale samenwerking, geldt een andere afspraak: deze bedragen worden direct toegevoegd aan het betreffende programma in de begroting.

De taakmutaties uit de meicirculaire zijn samengevat in de tabel hieronder.

(DU = decentralisatie-uitkering, IU = integratie-uitkering, overige mutaties gaan via algemene uitkering)

Bedragen * € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ondersteuning lokale politieke partijen (DU)	26				
2. Versterking lokale aanpak high impact crimes (DU)	114	114			
3. CDOKE		1.290			
4. Aanvullende ondersteuning Lokale energiehulp (DU)	89				
5. Huishoudelijke hulp uit Wmo met vangnet				4.016	4.016
6. Wet handhaving sociale zekerheid	27	8	8	8	8
7. Kinderopvang pleegouders	47	47			
8. Overheidsbrede dienstverlening (DU)	7	7	7	7	7
9. IBO Problematische schulden (DU)	96				
10. Armoedebestrijding kinderen (DU)		10	10	10	10
11. Jeugdhulp aan kinderen in een AZC (DU)	11	11	11	11	11
12. Antidiscriminatievoorzieningen (DU)		11			
13. Alleenverdienersproblematiek (DU)	259				
14. Re-integratiedienstverlening jongeren (DU) - regio	121	157	193	229	276
15. Maatschappelijke opvang (DU) - regio	8	8	8	8	8
16. Vrouwenopvang (DU) - regio	10	10	10	10	10
17. Nationaal Actieplan Dakloosheid (DU) - regio	6	6	6	6	6
18. Impulsbudget arbeidsmarktregio's (DU) - regio	97				
19. Beschermd Wonen (IU) - regio	704	704	704	704	704
Totaal taakmutaties	**1.621**	**2.382**	**957**	**5.009**	**5.056**

Sommige taakmutaties zijn zó klein dat ze niet apart worden opgenomen in de stelpost taakmutaties. Het gaat om bedragen tot ongeveer € 10.000. Deze bedragen zijn te beperkt om binnen het programma of de totale begroting een groot verschil te maken.

Ook een groter bedrag, namelijk gemiddeld € 585.000 per jaar uit de integratie-uitkering Participatie, wordt niet aan de stelpost toegevoegd. Dit bedrag heeft te maken met de uitvoering van taken door Promen (de gemeenschappelijke regeling voor werk en participatie). Als er geld nodig is voor dit onderwerp, verloopt dat via de begroting van Promen en begrotingssaldo van de gemeente.

Toelichting op de taakmutaties

1. Ondersteuning lokale politieke partijen

Met verstrekking van deze middelen aan gemeenten middels een decentralisatie-uitkering, worden gemeenten in de gelegenheid gesteld om politieke partijen die een zetel hebben in de gemeenteraad te ondersteunen.

2. Versterking lokale aanpak high impact crimes (DU)

Voor een succesvolle en effectieve aanpak van high impact crimes is het van belang dat er op lokaal niveau een sterke effectieve aanpak is ter voorkoming van (herhaald) daderschap. Daarom ontvangen tien gemeenten een bijdrage voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het versterken van de lokale aanpak en daarmee ook het versterken van de brede aanpak van jeugdcriminaliteit.

3. CDOKE

Voor 2027 is € 671 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid.

4. Aanvullende ondersteuning Lokale energiehulp (DU)

Het beoogde doel van deze decentralisatie-uitkering is om gemeenten de mogelijkheid te bieden om de bestaande lokale aanpak van energiearmoede te intensiveren.
In afwijking van de regels over de taakmutaties in het gemeentefonds wordt voorgesteld om deze reeds verwachte verhoging van de decentralisatie-uitkering direct toe te voegen aan het betreffende budget op het functionele programma.

5. Huishoudelijke hulp uit Wmo met vangnet

Dit betreft maatregel 44 uit het Coalitieakkoord van het kabinet Jetten. Mensen die dat kunnen, gaan zelf betalen voor hun huishoudelijke hulp. Huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) wordt daarom geschrapt met ingang van 1 januari 2029. … Voor de mensen die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien.

6. Wet handhaving sociale zekerheid

De nieuwe Wet handhaving sociale zekerheid gaat in op 1 januari 2027. Gemeenten ontvangen een bijdrage in de uitvoeringskosten van het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid.

7. Kinderopvang pleegouders

De Rijksoverheid stelt extra geld beschikbaar om pleegouders te helpen bij de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang (bso) voor hun pleegkinderen. In de meicirculaire 2026 zijn de middelen voor 2026 en 2027 ook aan het gemeentefonds toegevoegd.

8. Overheidsbrede dienstverlening (DU)

Op 3 juli 2025 is de gewijzigde motie van het lid Kathmann over structureel extra middelen voor gemeenten voor de uitvoering van de Informatiepunten Digitale Overheid aangenomen. Het kabinet heeft naar aanleiding van deze motie destijds toegezegd om de eerder doorgevoerde 10% budget-korting te compenseren.
In afwijking van de regels over de taakmutaties in het gemeentefonds wordt voorgesteld om deze reeds verwachte verhoging van de decentralisatie-uitkering direct toe te voegen aan het betreffende budget op het functionele programma.

9. IBO Problematische schulden (DU)

Het kabinet heeft een pakket aan maatregelen ingevoerd om problematische schulden fundamenteel aan te pakken. Betrokken partijen waaronder de VNG voeren tot en met 2029 verbetermaatregelen door met als doel om het bereik van de doelgroep te verdubbelen en de ongewenste uitval van de deelnemende doelgroep te halveren.

10. Armoedebestrijding kinderen (DU)

Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling voor het jaar t+1 en verder.

11. Jeugdhulp aan kinderen in een AZC (DU)

Jaarlijkse actualisatie van een bestaande uitkering.

12. Antidiscriminatievoorzieningen (DU)
Gemeenten krijgen in 2027 (net als in 2024, 2025 en 2026) middelen om méér aan preventie te kunnen doen.

13. Alleenverdienersproblematiek (DU)
Gemeenten kunnen huishoudens die getroffen zijn door de alleenverdienersproblematiek individuele bijzondere bijstand bieden. Deze decentralisatie-uitkering maakt dit mogelijk.

14. Re-integratiedienstverlening jongeren (DU) – regio
Er wordt structureel extra budget beschikbaar gesteld gericht op de arbeidsinschakeling van jongeren tot 27 jaar.

15. Maatschappelijke opvang (DU) – regio
Jaarlijkse actualisatie van een bestaande uitkering. Overigens zijn ook de bedragen voor 2024 en 2025 geactualiseerd.

16. Vrouwenopvang (DU) – regio
Jaarlijkse actualisatie van een bestaande uitkering. Overigens is ook het bedrag voor 2025 geactualiseerd.

17. Nationaal Actieplan Dakloosheid (DU) – regio
Actualisatie van een bestaande uitkering.

18. Impulsbudget arbeidsmarktregio's (DU) - regio
Aanvullend op de middelen die in 2025 zijn toegekend wordt er nu voor 2026 eenmalig een totaalbedrag van € 3,4 miljoen beschikbaar gesteld aan de arbeidsmarktregio's. Elke centrumgemeente ontvangt € 96.529.

19. Beschermd Wonen (IU) – regio
De omvang van de integratie-uitkering Beschermd Wonen wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2026.